

KU LEUVEN

kulak

Van vredesproject tot oorlog in Oekraïne: *Quo vadis Europa?*

Brugge | 2 oktober 2023

Prof. dr. Steven Van Hecke

2023-2024

- Europese Commissie: gaat VDL voor een 2de termijn?
  - Raad van Ministers: Belgisch Voorzitterschap 1ste helft 2024
  - Europees Parlement: verkiezingen 6-9 juni 2024
- + verkiezingen lidstaten
+ verkiezingen VS

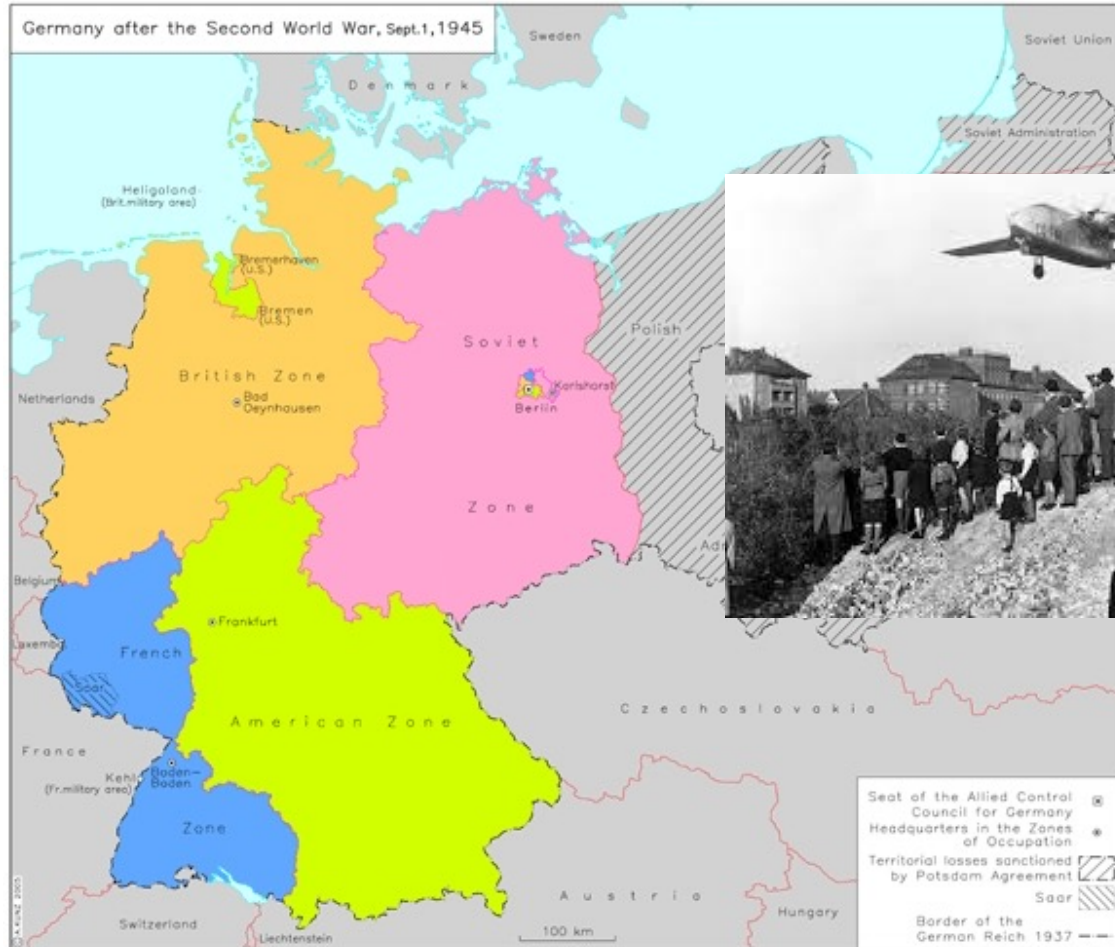

SOTEU - 14 september 2022

‘This is a war on our energy, a war on our economy, a war on our values and a war on our future.’

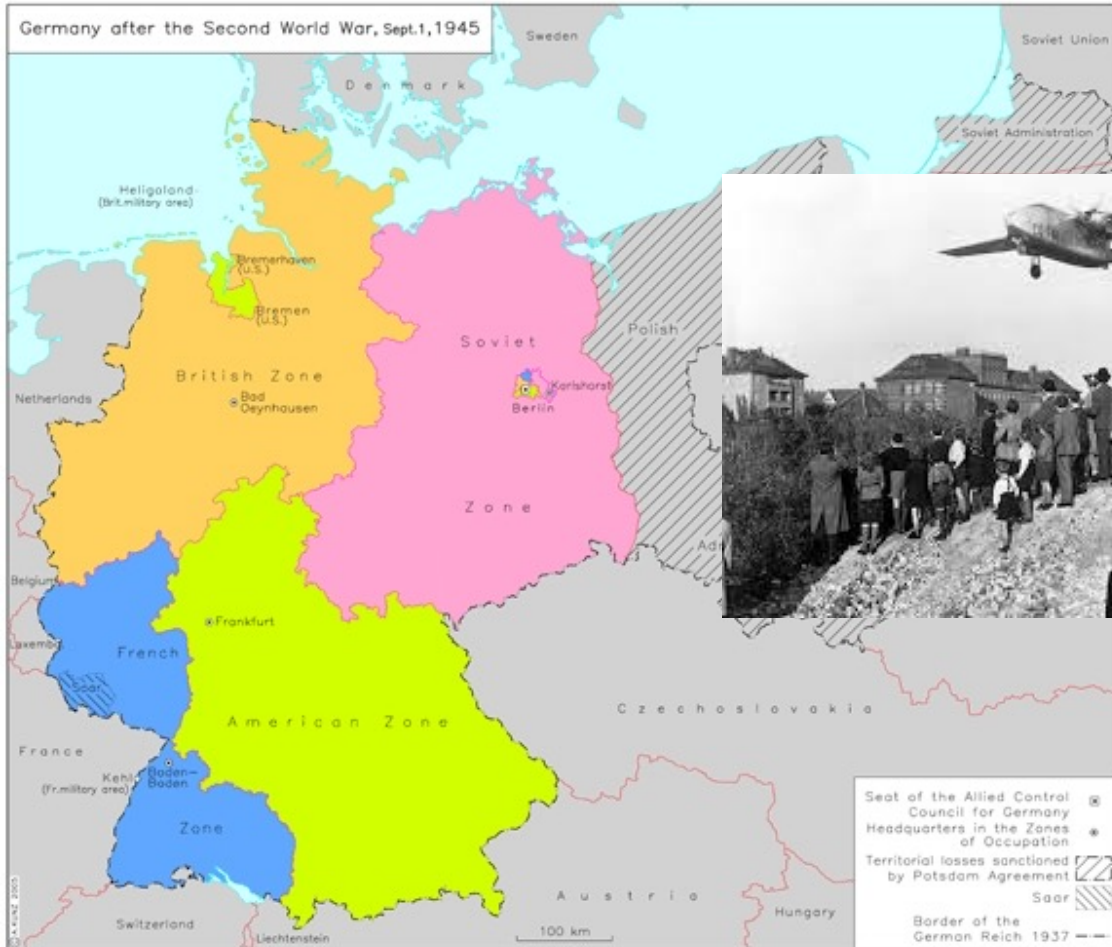
Blokkade van Berlijn (juni 1948 - mei 1949)

°NAVO (Verdrag van Washington - 4 april 1949)

° Bondsrepubliek Duitsland (°23 mei 1949)

Schumanverklaring 9 mei 1950 > °EGKS

Home → Naslagwerk → Duitsland en Europa → Europese Defensiegemeenschap

Duitsland en Europa:

Europese Defensiegemeenschap

'Westbindung' onder Adenauer: 1949-1963

De EGKS vormde het begin van een economische eenwording van Europa. Bij de West-Europese staten maakte de vrees voor Duitsland plaats voor de idee dat zij zich samen met Duitsland tegen de Sovjet-Unie moesten wapenen.

© Bundesarchiv, Bild 183-27107-0001 / CC
Ondertekening van het NAVO-verdrag

In de eerste jaren na de oorlog had de Bondsrepubliek geen eigen leger. De Verenigde Staten wilden Duitsland opnieuw bewapenen zodat het zich kon verdedigen tegen de Sovjet-Unie. Volgens bondskanselier Adenauer kon Duitsland alleen een bijdrage aan de verdediging van Europa leveren als het door de andere Europese staten op gelijke voet werd behandeld.

Adenauer streefde naar het herwinnen van de volledige soevereiniteit van Duitsland en stelde dit als voorwaarde voor herbewapening. Een meerderheid van de Duitse bevolking stond daar echter afwijzend

tegenover en ook de Fransen waren tegen.

De Franse minister-president Plevin presenteerde op 24 oktober 1950 een ambitieus plan voor een Europese Defensiegemeenschap (EDG). Het plan voorzag in een Europees leger dat onder commando van een Europese militaire autoriteit en een Europese minister van Defensie stond. In augustus 1954 moest het Franse parlement het verdrag tot oprichting van de EDG ratificeren. Het parlement stemde echter tegen, er was te weinig steun voor een allesomvattende Europese integratie. Daarnaast waren de verhoudingen in de internationale politiek na de dood van Stalin in 1953 minder gespannen. Dat verminderde de druk op de West-Europese staten.

Duitsland en Europa

Inleiding

'Westbindung' onder Adenauer 1949-1963

Overzicht

Deling van Duitsland

EGKS

[Europese Defensiegemeenschap](#)

EEG

Duits-Franse verzoening

Crisissfeer onder Erhard en Kiesinger 1963-1969

'Ostpolitik' en uitbreiding EG onder Brandt 1969-1974

EMS en het pragmatisme van Schmidt 1974-1982

Enheid en integratie onder Kohl 1982-1998

Toenemend zelfbewustzijn onder Schröder 1998-2005

De kleine stapjes van Angela Merkel 2005-2009

Colofon

30 augustus 1954

VICTOIRE du peuple de France et de la paix

l'Humanité
ORGANE CENTRAL DU PARTI COMMUNISTE FRANÇAIS

Par **319** voix contre **264** la question préalable est votée :
La C.E.D. est rejetée

SALUT aux artisans de la victoire !

UNE VIBRANTE "MARSEILLAISE" a salué le résultat du scrutin tandis que le groupe MRP quittait la salle

Vous le verrez à Vincennes

JOIE POPULAIRE à l'annonce du rejet de la C.E.D.

OLENHAUER président du parti social-démocrate d'Allemagne occidentale : **REUNION IMMEDIATE d'une CONFERENCE A QUATRE pour la SECURITE EUROPEENNE**

Première PHOTO parvenue en France de la rencontre Mao Tse Toung-Attlee

UNE FRANCE REELLEMENT INDEPENDANTE EST LA CONDITION DU MAINTIEN DE LA PAIX EN EUROPE

SOMMAIRE

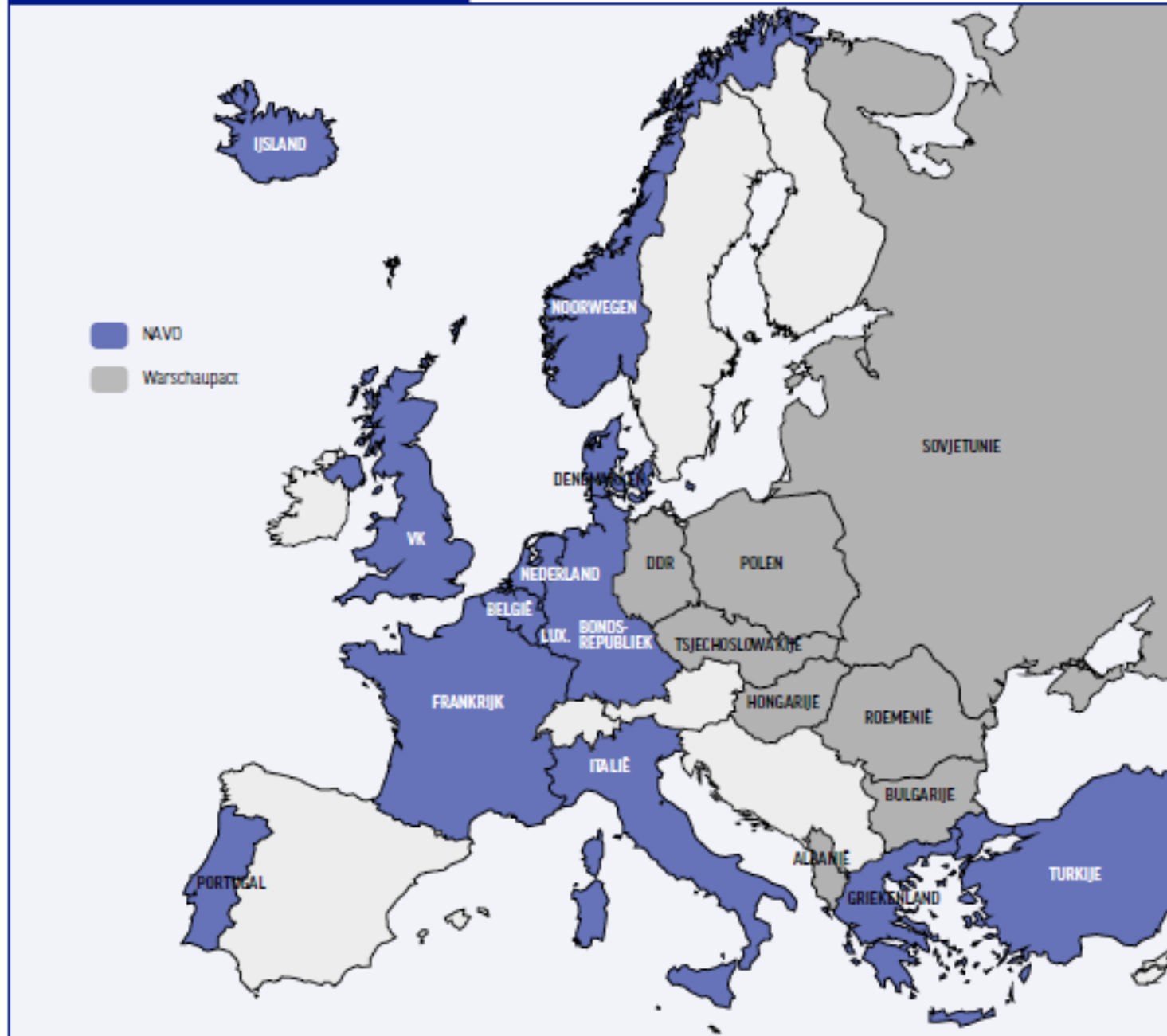
Page 1 :
- Déclaration de trois parlementaires socialistes à propos du référendum sur la C.E.D.
- Un message du Comité Central du Parti Socialiste Unifié d'Allemagne au Parti Communiste Français.
- 400.000 manifestants de l'état de Sao Paulo demandent de ne mettre en vigueur aucun projet de loi voté par le parlement de Sao Paulo.

Page 2 :
- Un discours de Jean-Marie Loret au Congrès du Parti Communiste.

Page 3 :
- 200.000 à Paris : la journée de travail en faveur de la paix à Paris (Suite).
- Durant les négociations d'Europe, les négociations d'Etat ne doivent pas être interrompues.

Page 4 :
- Espérons que le prochain congrès de l'Union soviétique à Moscou sera le début d'une ère nouvelle de coopération internationale.

Verdeeld Europa na WO II (1955)

Naar een Europees leger?

- West-Europese Unie (1948-2010)
- °NAVO/**Pax Americana** (1949-)
- West-Duitsland treedt toe tot de NAVO (1955)

- 1989-1991 einde Koude Oorlog
- °1992 Eurocorps (binnen NAVO)
- Verdrag van Maastricht (1993): WEU als militaire arm EU
- EVDB (sinds Lissabon: GVDB)
- PESCO (2017): <https://pesco.europa.eu/> EU25 (niet DK/MT)

“We Europeans must really take our fate into our own hands” (Angela Merkel, May 2017)

24 februari 2022: *wake-up call*

Top van Versailles (10-11 maart 2022)

News ▾ Events Programme ▾ Presidency ▾ Media ▾

FR EN DE

Statement of the Heads of State or Government, meeting in Versailles, on the Russian Military Aggression against Ukraine

Published on 11 March 2022

Share

Informal Meeting of Heads of State and Government

© F.Balsamo/Dicom

Inhoud

Vooraf 6

Lijst van afkortingen 8

Waarom Europa? 11

- 1 **Waarom bestaat er nog geen Europees leger?** 19
- 2 **Waarom is de interne markt nooit voltooid?** 45
- 3 **Waarom willen de Britten een eigen koers varen?** 69
- 4 **Waarom betalen we met de euro?** 95
- 5 **Waarom treden er telkens nieuwe landen toe?** 123
- 6 **Waarom maakt elke crisis de EU sterker?** 151

Van vredesproject tot oorlog in Oekraïne 191

Eindnoten 201

12 Sterren 212

Namenregister 214

Fonds involveEU

Zijn burgers voldoende betrokken bij de EU? En op welke manier kan dit in de toekomst anders en beter worden aangepakt? Dit KU Leuven Fonds tracht op deze vragen nieuwe en originele antwoorden te formuleren.

Steun hier het fonds

[Klik hier voor meer informatie](#) over de

Samen met Knackjournalist Kamil Vermeylen, blikken Joris Vanderpoorten en Steven Van Hecke terug op de **EU-actualiteit** van de maand **oktober**, met onder meer het energievraagstuk, de nieuwe Europese Politieke Gemeenschap, de jungle-uitspraken van Joseph Borrell en de uitbreiding met de landen van de

Kalender

- > **30/11/2022 - Lezing door Martin Selmayr** gevolgd door rondetafelgesprek met EU-experten i.s.m. Europa Direct Vlaams-Brabant. Toegang is gratis maar gelieve vooraf online te registreren voor het [volledige programma](#) (in het Nederlands) of alleen de [publiekslezing](#) (in het Engels).

Waarom Europa?

involvEU

Europaspecialist professor Steven Van Hecke van de KU Leuven en journalist Joris Vanderpoorten blikken samen met een gast terug op de afgelopen weken. Wat moeten we onthouden? Wat is blijven hangen? Wat ligt op tafel en zal daar misschien nog een tijdje blijven liggen? Waarom Europa?

EPISODES

De start van het Europese werkjaar '23-'24

SEPTEMBER 29, 2023

<https://kuleuvenblogt.be/2022/09/02/bezoek-aan-kyiv-irpin-en-bucha-een-reisverslag/>

The Cambridge History of the European Union

Search The Cambridge History of th

Download list of titles

General Editors: Mathieu Segers, *Universiteit Maastricht, Netherlands*, Steven Van Hecke, *Katholieke Universiteit Leuven, Belgium*

Refine search

Search again

Content type:

Books (2)

Publication date:

Forthcoming (2)

Subject:

Area Studies (2)

History (2)

Philosophy (2)

Politics and International Relations (2)

Tags

Add keyword

2 results in The Cambridge History of the European Union

Sorted by Relevanc

Save search

Type: Books (2) x

The Cambridge History of the European Union

Volume 1, European Integration Outside-In

Edited by Mathieu Segers, Steven Van Hecke

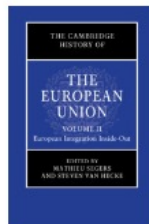
Coming soon

Expected online publication date: November 2023

Print publication: 30 November 2023

Book [Export citation](#)

[View description](#)

The Cambridge History of the European Union

Volume 2, European Integration Inside-Out

Edited by Mathieu Segers, Steven Van Hecke

Coming soon

Expected online publication date: November 2023

Print publication: 30 November 2023

Book [Export citation](#)

[View description](#)

Europese integratie sinds WOII

1950-1990

Koude Oorlog-paradigma
Pax Americana

Duitsland: *Westbindung*

marktintegratie

1990-2016

post-Koude Oorlog
globalisering

Duitse hereniging

Maastricht:
EMU + uitbreiding

2016-

nieuwe Koude Oorlog
strategische autonomie

Duitse *Zeitenwende*

geopolitiek

2016

POLITICO POLITICO PRO REGISTER SIGN IN

HOT TOPICS UKRAINE CRISIS CORONAVIRUS IN EUROPE FRENCH ELECTION 2022 SILENT HILLERS

MPs' Russia report says UK left Brexit referendum open to Kremlin meddling

But report stops short of concluding referendum result was influenced by Russian actions.

Russia's Putin authorised pro-Trump 'influence' campaign, US intelligence says

17 March 2021

US election 2020

REUTERS

The report said there was no evidence that Russia and Iran directly meddled with the voting process

Mijlpaal én keerpunt > impact op EU-beleidsdomeinen

- veiligheid/defensie
- buitenlandse betrekkingen/externe handel (China)
- energie/klimaatverandering
- migratie
- uitbreiding (Westelijke Balkan + Oekraïne/Moldavië/Georgië)
- budgettair en macro-economisch beleid
- muntbeleid (ECB)
- cybersecurity (JHA)
- landbouw
- ...

Steven Van Hecke Welke samenleving willen we zijn?

De tijd van het crisisbeheer ligt achter ons. We kunnen nu vooruitkijken. Toen Ursula von der Leyen in het najaar van 2019 aan haar mandaat als Commissievoorzitter begon, hoopte zij - net zoals velen in de EU - dat de periode van opeenvolgende crisissen eindelijk achter ons lag. Na de financieel-economische crisis, de terreuraanslagen, de migratiecrisis en de brexit was het hoog tijd om de uitdagingen van de toekomst aan te gaan: de strijd tegen de klimaatverandering en voor de digitalisering. Wat op het spel staat, is niet min: de aarde als leefbare planeet redden en de plaats van Europa in een hoogtechnologische wereldeconomie verzekeren.

De toekomstplannen zijn geenszins opgebogen, maar een groot deel van onze aandacht en energie gaat nog altijd naar crisisbeheer. Nadat we het ergste van de coronacrisis hadden getrotseerd, verstoorde de Russische president Vladimir Poetin ons feestje in het rijk van de vrijheid door op 24 februari Oekraïne binnen te vallen. Sindsdien verkeert de EU in oorlogsmodus en is het opnieuw alle hens aan dek.

Uiteraard zijn er grote verschillen tussen de pandemie en de oorlog aan de oostgrens van de Europese Unie. Een virus laat zich niet vergelijken met een militair conflict. Toch zijn nu al interessante parallellen te trekken.

Om te beginnen is zowel de pandemie als de oorlog het gevolg van ongecontroleerd menselijk gedrag. Op zich heeft de rest van de wereld weinig of geen vat op wat zich op een dierenmarkt in Wuhan afspeelt of wat in het Kremlin wordt beslist. Maar door de toegenomen globalisering dragen de buitenstaanders mee de gevolgen. Vroeger dachten we dat zo'n mondiale afhankelijkheid alleen van toepassing was op natuurfenomenen. Denk aan de bekende chaostheorie, die zegt dat de vleugelslag van één vlinder in Brazilië een orkaan kan veroorzaken aan de andere kant van het Amerikaanse continent. Intussen weten we dat ook relatief beperkte menselijke handelingen een ellenlange keten van gevolgen in gang kunnen zetten.

Aan den lijve

Daarnaast treft de oorlog net als de coronacrisis alles en iedereen, in tegenstelling tot bij de crises van het voorbije decennium. De hele samenleving ondervindt nu de gevolgen aan den lijve: lockdowns beperkten onze bewegingsvrijheid, we kregen prikken in onze arm, we moeten de thermostaat een graadje lager zetten om de stijgende energieprijzen het

De auteur
Steven Van Hecke is hoofddocent Europese en vergelijkende politiek aan de KU Leuven en senior research fellow aan het Leibniz-Institut für Europäische Geschichte in Mainz.

De kwestie
Door de pandemie en de oorlog moet Europa blijvend aan crisisbeheer doen.

Het voorstel
We moeten de disruptie zo opvangen dat de kleinste schouder niet de zwaarste lasten moeten dragen.

hoofd te bieden, onze boodschappen worden duurder, iedereen voelt in meer of mindere mate de gevolgen van de door overheden afgekondigde restricties ter bescherming tegen Covid-19 en ter bestraffing van Rusland. Meer nog, de maatregelen zijn besmettelijk. Ze zetten allerlei actoren aan om verregaande initiatieven te nemen. Denk aan de multinationals die zich steeds meer terugtrekken uit de Russische economie, hoewel van een algemeen handelsembargo officieel geen sprake is.

Ten slotte heeft het crisisbeheer een enorme impact op allerlei beleidsdomeinen. Covid-19 had verregaande gevolgen voor de organisatie van het onderwijs en voor het mentale welzijn van jongeren. Alleen al in de EU deed de pandemie heel wat taboes sneuvelen die weinig met gezondheid te maken hebben, zoals het opbreken van de strikte regels op het vlak van begroting en staatssteun of de introductie van Europese belastingen en gemeenschappelijke schulden. Met de oorlog in Oekraïne lijkt hetzelfde patroon zich te herhalen. Enkele taboes die dit keer mogelijk sneuvelen: Europese militaire samenwerking, de afhankelijkheid van autocratische regimes voor onze energiebevoorrading en burden sharing voor de opvang van vluchtelingen.

Veel flexibiliteit

Een afdoende aanpak van zulke wicked problems vraagt veel flexibiliteit van burgers, bedrijven, organisaties en overheden. Als crisisbeheer een permanent karakter dreigt te krijgen, moeten we ons als samenleving aanpassen. Naast crisismanagement, dat de eerste en dringendste noden lenigt, is er nood aan langetermijnoplossingen. Een structurele aanpak moet onze systemen weerbaarder maken tegen inertie en externe bedreigingen, en moet ze afstemmen op een drastische omkering van onze prioriteiten en waarden. Zoals in de pandemie volksgezondheid als publiek goed werd herontdekt, zo doet de oorlog in Oekraïne ons nadenken over de offers die we willen brengen voor onze vrije samenleving.

Het Europese integratieproject, dat critici graag wegzetten als een puur economisch verhaal, toont zich al bij al robuust. De EU lijkt haar prioriteiten dan toch op orde te hebben. Als de Europese beleidsmakers er bovendien in slagen de disruptie als gevolg van het crisisbeheer evenwichtig te spreiden, en dus de zwakste schouder niet de grootste lasten doet dragen, kan ze de toon zetten voor de andere beleidsniveaus. Zo is ook de tweede helft van Von der Leyens mandaat goed besteed.

OPINIE

Welke samenleving willen we zijn?

TWITTER

FACEBOOK

WHATSAPP

LINKEDIN

E-MAIL

BEWAAR

SCHENK DIT ARTIKEL

REAGEER

STEVEN VAN HECKE

Hoofddocent Europese en vergelijkende politiek, KU Leuven

19 maart 2022 01:33

Omdat de coronacrisis en de oorlog in Oekraïne Europa tot nog meer crisisbeheer dwingen, moeten we ons aanpassen als samenleving.

De tijd van het crisisbeheer ligt achter ons. We kunnen nu vooruitkijken. Toen Ursula von der Leyen in het najaar van 2019 aan haar mandaat als Commissievoorzitter begon, hoopte zij - net zoals velen in de EU - dat de periode van opeenvolgende crisissen eindelijk achter ons lag. Na de financieel-economische crisis, de terreuraanslagen, de migratiecrisis en de brexit was het hoog tijd om de uitdagingen van de toekomst aan te gaan: de strijd tegen de klimaatverandering en voor de digitalisering. Wat op het spel staat, is niet min: de aarde als leefbare planeet redden en de plaats van Europa in een hoogtechnologische wereldeconomie verzekeren.

Conclusies

- project van ... of toch eerder een proces?
- jaren '50: geen Europees leger = EU-integratie is geen lineair proces
- jaren '60: marktintegratie > 'welbegrepen gedeeld eigenbelang'
- jaren '70: Brexit > omkeerbaarheid EU-lidmaatschap
- jaren '80 & '90: euro > lotsverbondenheid
- jaren 2000: uitbreiding + 'blinde vlek' op de kaart van Europa
- + crisisdecennium = polycrisis
- Maastricht (1991) als een kantelpunt

TWEESPRAAK OEKRAÏNE EN GEOPOLITIEK
Sylvia Wahaevens

Koers houden tussen berekende geweldloosheid en principiële rechtvaardigheid

"Ik schrik dat nota bene ik, een idealist, in het kamp van de realpolitik ben beland." "En ik als pacifist aan de kant van de haviken" Expert internationale veiligheid Tom Sauer (UA) en Europakenner Steven Van Hecke (KU Leuven) delen elkaars mening over oorzaak en aanpak van de oorlog in Oekraïne niet. Waar ze het wel over eens zijn: Vladimir Poetin is een onvoorspelbare agressor die zijn buur onrechtmatig aanviel.

Ook waren ze collegiaal. Steven Van Hecke tek de baas van Europa en Tom Sauer in zijn stichting tot op de plaats van veiligheidsstrategie, waarin de NAVO om hoofdrol speelt. In de Oekraïne-oorlog zit nu de internationale diplomatie met ingewikkelde, maar menselijke kansen verband houdende. Het is nu aan de NAVO om de NAVO te organiseren. Het is nu aan de NAVO om de NAVO te organiseren. Het is nu aan de NAVO om de NAVO te organiseren.

Tom Sauer

"Denk je echt dat Poetin bij een nederlaag zal zeggen: 'Sorry, ik heb me vergist?'"

Even naar het begin van de crisis. Wat dreef Vladimir Poetin om Oekraïne binnen te vallen?
Sauer: "Er zijn drie verklaringen. Het eerste is dat Poetin zijn status als wereldleider wilt behouden. Het tweede is dat Poetin zijn status als wereldleider wilt behouden. Het derde is dat Poetin zijn status als wereldleider wilt behouden."

De Amerikaans-Hongarse socioloog Frank Furedi noemt de westerse leiders geopolitiek ongelukkig. Ze snappen volgens hem niet hoe de wereld werkt. Tertia doet een beroep op twee experts die in gesprek

Europa en van de OVS, van de G7 - die de G8 wordt -, om partnership voor met de NAVO en de oprichting van de NAVO-Raad. Raad omdat Moskou niet zoals elk ander land behandeld wilde worden."

Sauer: "Vandaag het emotioneel politiek perspectief van de oorlog van Moskou volstaat normaal. De NAVO vergaderde de eerste, en waarnemers beslist was, macht Raad aan te nemen. Ze hadden niets in de pap te brokken."

Welke beloften gaven jullie aan principes en aan realpolitik? Liever recht of is schoepen verder wettigen dan pragmatische aanpakten op wereldwijd?

Sauer: "Ik stel vast dat ik in het kamp van de realpolitik ben beland, samen met Henry Kissinger, Kippen Helder en Naam Chomsky."

Van Hecke: "Binnen de wereld is er een enorme kloof. Het is een kloof die niet kan worden overbrugd. Het is een kloof die niet kan worden overbrugd. Het is een kloof die niet kan worden overbrugd."

Sauer: "Als sprak ik internationale veiligheid kijkt ik naar naar de machtsverhoudingen om dat de internationale politiek janssen genoot zo werkt. Als we daar blind voor zijn, moeten we niet verbaasd zijn dat het had tegen had wordt. Mijn collega John Mearsheimer van de universiteit van Chicago heeft deze en soortgelijke voor als een klein beetje meer en politiek speelt en met een stuk in de ogen van

Steven Van Hecke

"Het is onaanvaardbaar om de zwakste partijen aan hun lot over te laten."

gaan over de Oekraïne-crisis. Noodgedwongen bekennen ze zich tot één van de twee kampen die na negen maanden oorlog zijn ontstaan: zij die met realpolitik de wereldvrede willen veiligstellen en zij die geen dubbeldeur toegeven uit afkeer voor chantage.

de politiek geant, dan moet dat kleinste niet verrot zijn dat het een goede map bij."

Van Hecke: "Mijn positieve gevoelens over de NAVO werden door de NAVO-Raad overgenomen. Het is een positieve gevoelens over de NAVO-Raad overgenomen. Het is een positieve gevoelens over de NAVO-Raad overgenomen."

Zou u het voortbestaan van de NAVO als een principiële positie?

Van Hecke: "Natuurlijk. Ik zie dat er een enorme kloof is. Het is een kloof die niet kan worden overbrugd. Het is een kloof die niet kan worden overbrugd."

Sauer: "Een politiek dat niet dat die kernopbouw niet worden ingezet. Het is een politiek dat niet dat die kernopbouw niet worden ingezet. Het is een politiek dat niet dat die kernopbouw niet worden ingezet."

Van Hecke: "Ik maak me wel zorgen om de nucleaire dreiging, maar de laatste jaren zijn het hoopvol. Gelukkig houden de Chinesen het hoofd koel. Voor hen is zelfs dreigen met kernoorlog een brug te ver. Het is een politiek dat niet dat die kernopbouw niet worden ingezet."

Van Hecke: "Ik maak me wel zorgen om de nucleaire dreiging, maar de laatste jaren zijn het hoopvol. Gelukkig houden de Chinesen het hoofd koel. Voor hen is zelfs dreigen met kernoorlog een brug te ver. Het is een politiek dat niet dat die kernopbouw niet worden ingezet."

Sauer: "Dat is een dilemma. Intuïtief ben ik het meest voor de realpolitik. Het is een dilemma. Intuïtief ben ik het meest voor de realpolitik. Het is een dilemma. Intuïtief ben ik het meest voor de realpolitik."

Van Hecke: "We hebben al te lang realpolitik geweest. We zijn alles door de vingers van de realpolitik. Het is een dilemma. Intuïtief ben ik het meest voor de realpolitik."

Van Hecke: "Dat is een dilemma. Intuïtief ben ik het meest voor de realpolitik. Het is een dilemma. Intuïtief ben ik het meest voor de realpolitik. Het is een dilemma. Intuïtief ben ik het meest voor de realpolitik."

Is dit conflict te herleiden tot een proxy-oorlog tussen de VS en Rusland? Of zijn de Amerikaanse belangen - Rusland duurzaam verzwakken - wel de oorzaak?

Van Hecke: "Dat is het dilemma. De VS en de Amerikanen hebben de laatste jaren de EU uit het voor, terwijl dit om conflict is. Wij moeten bereid zijn daarvoor de prijs te betalen. Voor de VS is het de NAVO die het grote conflict van de 21ste eeuw de partij om de Pacific, China versus de VS. Als Amerika Oekraïne zou invaderen, zou dat een verlies zijn, en de NAVO niet. Zo is een sociaal, economisch en politiek, en sociaal, economisch en politiek, en sociaal, economisch en politiek."

Zou u het voortbestaan van de NAVO als een principiële positie?

Van Hecke: "Natuurlijk. Ik zie dat er een enorme kloof is. Het is een kloof die niet kan worden overbrugd. Het is een kloof die niet kan worden overbrugd."

Sauer: "Een politiek dat niet dat die kernopbouw niet worden ingezet. Het is een politiek dat niet dat die kernopbouw niet worden ingezet. Het is een politiek dat niet dat die kernopbouw niet worden ingezet."

Van Hecke: "Ik maak me wel zorgen om de nucleaire dreiging, maar de laatste jaren zijn het hoopvol. Gelukkig houden de Chinesen het hoofd koel. Voor hen is zelfs dreigen met kernoorlog een brug te ver. Het is een politiek dat niet dat die kernopbouw niet worden ingezet."

Van Hecke: "Ik maak me wel zorgen om de nucleaire dreiging, maar de laatste jaren zijn het hoopvol. Gelukkig houden de Chinesen het hoofd koel. Voor hen is zelfs dreigen met kernoorlog een brug te ver. Het is een politiek dat niet dat die kernopbouw niet worden ingezet."

Sauer: "Dat is een dilemma. Intuïtief ben ik het meest voor de realpolitik. Het is een dilemma. Intuïtief ben ik het meest voor de realpolitik. Het is een dilemma. Intuïtief ben ik het meest voor de realpolitik."

Van Hecke: "We hebben al te lang realpolitik geweest. We zijn alles door de vingers van de realpolitik. Het is een dilemma. Intuïtief ben ik het meest voor de realpolitik."

Van Hecke: "Dat is een dilemma. Intuïtief ben ik het meest voor de realpolitik. Het is een dilemma. Intuïtief ben ik het meest voor de realpolitik. Het is een dilemma. Intuïtief ben ik het meest voor de realpolitik."

Volgens Tom Sauer was er na geen oorlog geweest als de eerdere NAVO-top in Boekarest van 2008 onder Amerikaanse druk niet had geleid tot Georgië en Oekraïne lid worden. Ik even Van Hecke merkt dat de Westers juist te veel rekening heeft gehouden met Rusland en om dat heeft geleid tot de hoofden van Georgië en Oekraïne. © Juf

Sauer: "Vandaag het emotioneel politiek perspectief van de oorlog van Moskou volstaat normaal. De NAVO vergaderde de eerste, en waarnemers beslist was, macht Raad aan te nemen. Ze hadden niets in de pap te brokken."

Van Hecke: "Lidmaatschap van de NAVO zal wellicht niet meer worden, maar Poetin heeft EU-lidmaatschap niet en het is niet voor Moskou gunstig, dus dat pad kan wel worden bevestigd. Een EU-lidmaatschap geeft ons een enorme hefboom om Oekraïne te helpen. Het is een hefboom om Oekraïne te helpen. Het is een hefboom om Oekraïne te helpen."

Van Hecke: "Lidmaatschap van de NAVO zal wellicht niet meer worden, maar Poetin heeft EU-lidmaatschap niet en het is niet voor Moskou gunstig, dus dat pad kan wel worden bevestigd. Een EU-lidmaatschap geeft ons een enorme hefboom om Oekraïne te helpen. Het is een hefboom om Oekraïne te helpen. Het is een hefboom om Oekraïne te helpen."

Van Hecke: "Lidmaatschap van de NAVO zal wellicht niet meer worden, maar Poetin heeft EU-lidmaatschap niet en het is niet voor Moskou gunstig, dus dat pad kan wel worden bevestigd. Een EU-lidmaatschap geeft ons een enorme hefboom om Oekraïne te helpen. Het is een hefboom om Oekraïne te helpen. Het is een hefboom om Oekraïne te helpen."

Sauer: "Een politiek dat niet dat die kernopbouw niet worden ingezet. Het is een politiek dat niet dat die kernopbouw niet worden ingezet. Het is een politiek dat niet dat die kernopbouw niet worden ingezet."

Van Hecke: "Ik maak me wel zorgen om de nucleaire dreiging, maar de laatste jaren zijn het hoopvol. Gelukkig houden de Chinesen het hoofd koel. Voor hen is zelfs dreigen met kernoorlog een brug te ver. Het is een politiek dat niet dat die kernopbouw niet worden ingezet."

Van Hecke: "Ik maak me wel zorgen om de nucleaire dreiging, maar de laatste jaren zijn het hoopvol. Gelukkig houden de Chinesen het hoofd koel. Voor hen is zelfs dreigen met kernoorlog een brug te ver. Het is een politiek dat niet dat die kernopbouw niet worden ingezet."

Sauer: "Dat is een dilemma. Intuïtief ben ik het meest voor de realpolitik. Het is een dilemma. Intuïtief ben ik het meest voor de realpolitik. Het is een dilemma. Intuïtief ben ik het meest voor de realpolitik."

Van Hecke: "We hebben al te lang realpolitik geweest. We zijn alles door de vingers van de realpolitik. Het is een dilemma. Intuïtief ben ik het meest voor de realpolitik."

Van Hecke: "Dat is een dilemma. Intuïtief ben ik het meest voor de realpolitik. Het is een dilemma. Intuïtief ben ik het meest voor de realpolitik. Het is een dilemma. Intuïtief ben ik het meest voor de realpolitik."

Van Hecke: "Ik was pacifist, nu realist. Militairen zijn te veel rekening met het verleden. Het is een dilemma. Intuïtief ben ik het meest voor de realpolitik."

Wie is deze oorlog eigenlijk begonnen?

ORLOG IN OEKRAÏNE We moeten ophouden de westerse reactie op de Russische agressie in Oekraïne in vraag te stellen, schrijft Steven Van Hecke. Probeer je eens voor te stellen dat het Westen voor een keer gelijk heeft.

Steven Van Hecke
Hoofddocent Europese en vergelijkende politiek (KU Leuven).

Niet alleen rond het Kremlin komen er stilaan 'kleine barstjes in de muur' (*DS 4 met*), ook in het westerse front zijn de scheuren duidelijk merkbaar. De aanslepende oorlog begint zijn tol te eisen. Terwijl aanvankelijk alleen kritische geluiden uit extreemlinkse en extreemrechtse hoek kwamen, beginnen nu ook enkele academici en opiniemakers zich te roeren. Dat is alleszins erg heilzaam voor het publieke debat. Toch ondervinden ze opmerkelijk veel weerstand. Ondanks enkele nuanceverschillen – de ene benadrukt veeleer de dringende nood aan een wapenstilstand terwijl de andere een vurig pleidooi houdt om met Moskou in dialoog te gaan – is wat hen vooral verbindt een uitgesproken kritiek op de houding van de EU, de NAVO en het Westen. In tegenstelling tot de rest van de wereld zouden onze politici zich namelijk laten meeslepen in een oorlogslogica en dus zelf verantwoordelijk zijn voor de aanhoudende escalatie op het terrein.

Collectieve wijsheid
Volgens *De stemming 2022 (DS 5 met)* slaat dat zogenaamd zelfkritische discours nauwelijks aan. De bevolking lijkt zelfs nog verder te willen gaan in het militaire opbod. Zo wil de helft van de ondervraagden een no-flyzone boven Oekraïne afdwingen en is bijna 30 procent voorstander van de inzet van grondtroepen. Dat voor de huidige aanpak van het conflict een groot draagvlak bestaat, is voor de critici van de westerse aanpak wellicht het bewijs van een soort collectieve verdwazing bij het oorlogszuchtige volk. Gelukkig zijn er slimme intellectuelen die daaraan ontsnappen.

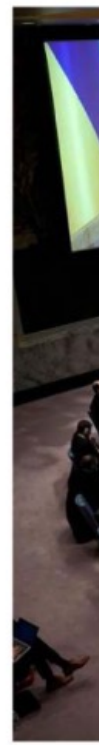
Zijn in het Westen de beleidsmakers en de publieke opinie verblind geraakt? Dat kan natuurlijk altijd, zo leert ons de geschiedenis. Maar wie ziet niet dat de Oekraïense president Zelenski gebruikmaakt van een uitstekende mediastrategie, dat niet alleen de strijd voor democratie en mensenrechten maar ook onverminderd nationalisme een belangrijk motief is voor het Oekraïense verzet, of dat ook dit gewapend conflict zijn eigen opportunisten kweekt?

De westerse initiatieven om Rusland in het internationaal systeem te integreren zijn pas gestopt in 2014, na de annexatie van de Krim

Steuw aan Oekraïne is evenwel niet hetzelfde als naïef en kritiekloos alles goedkeuren wat uit Kiev komt. Het is ook niet hetzelfde als Washington en Londen willeloos achtermahollen. Alsof al die ervaren EU-politici, diplomaten en andere experts sinds de Russische invasie ineens bevangen zijn door een collectieve zinsverbijstering. Misschien is de houding van Europa veeleer een zaak van collectieve wijsheid en slaan daarom de tegenargumenten niet aan. De voorbije jaren en nog tot enkele dagen voor 24 febru-

ari hebben verschillende westerse leiders zich ingezet om tot een diplomatieke oplossing te komen. Ze hebben erop toegezien Rusland niet noodloos voor het hoofd te stoten. Het was uitgeremd die bekommernis die ertoe leidde dat van het al in 2008 beloofde NAVO-lidmaatschap van Oekraïne niets in huis is gekomen. Met alle gevolgen van dien, zoals we intussen weten. Al die inspanningen hebben niets opgeleverd. Het Kremlin heeft onze luisterbereidheid duidelijk geïnterpreteerd als een teken van zwakte. Nu pleiten voor dialoog met de Russische president Vladimir Poetin terwijl hij in woord en daad onbetrouwbaar is gebleken, doet veeleer denken aan Einsteins definitie van waanzin: 'Steeds opnieuw hetzelfde doen, maar toch een ander resultaat verwachten.'

Selectief eigenbelang
Er schort niet alleen iets aan het empirische argument, maar ook aan de opvatting dat het Westen Moskou niet had mogen provoceren met een ongebreidelde uitbreiding van de NAVO en de EU. In de feiten klopt dat evenmin, het is à la Poetin de geschiedenis van de jaren 90 herschrijven en doelbewust de talrijke westerse initiatieven vergeten om Rusland in het Europees en internationaal systeem te integreren. Die inspanningen zijn pas gestopt in 2014, na de annexatie van de Krim. Maar zelfs als Poetin gelijk heeft: waarom wordt die redenering maar in één richting toegepast? Moet hij dan ook niet zelf pleiten voor diplomatiek overleg en afzien van elke actie die het Westen op stang kan jagen, en als hij dan toch

Steven Van Hecke @VanHeckeSteven · 6 mei

Stel je eens voor dat het Westen nu voor een keer gelijk heeft.

4 argumenten die "zelfkritische" discourses 🇪🇺 🇺🇦 🇷🇺 doorprikken

👉 mijn opinie @destandaard via standaard.be/cnt/dmf2022050...

Wie is deze oorlog eigenlijk begonnen?

ORLOG IN OEKRAÏNE We moeten ophouden de westerse reactie op de Russische agressie in Oekraïne in vraag te stellen, schrijft Steven Van Hecke. Probeer je eens voor te stellen dat het Westen voor een keer gelijk heeft.

Steven Van Hecke
Hoofddocent Europese en vergelijkende politiek (KU Leuven).

Niet alleen rond het Kremlin komen er stilaan 'kleine barstjes in de muur' (*DS 4 met*), ook in het westerse front zijn de scheuren duidelijk merkbaar. De aanslepende oorlog begint zijn tol te eisen. Terwijl aanvankelijk alleen kritische geluiden uit extreemlinkse en extreemrechtse hoek kwamen, beginnen nu ook enkele academici en opiniemakers zich te roeren. Dat is alleszins erg heilzaam voor het publieke debat. Toch ondervinden ze opmerkelijk veel weerstand. Ondanks enkele nuanceverschillen – de ene benadrukt veeleer de dringende nood aan een wapenstilstand terwijl de andere een vurig pleidooi houdt om met Moskou in dialoog te gaan – is wat hen vooral verbindt een uitgesproken kritiek op de houding van de EU, de NAVO en het Westen. In tegenstelling tot de rest van de wereld zouden onze politici zich namelijk laten meeslepen in een oorlogslogica en dus zelf verantwoordelijk zijn voor de aanhoudende escalatie op het terrein.

Collectieve wijsheid
Volgens *De stemming 2022 (DS 5 met)* slaat dat zogenaamd zelfkritische discours nauwelijks aan. De bevolking lijkt zelfs nog verder te willen gaan in het militaire opbod. Zo wil de helft van de ondervraagden een no-flyzone boven Oekraïne afdwingen en is bijna 30 procent voorstander van de inzet van grondtroepen. Dat voor de huidige aanpak van het conflict een groot draagvlak bestaat, is voor de critici van de westerse aanpak wellicht het bewijs van een soort collectieve verdwazing bij het oorlogszuchtige volk. Gelukkig zijn er slimme intellectuelen die daaraan ontsnappen.

Zijn in het Westen de beleidsmakers en de publieke opinie verblind geraakt? Dat kan natuurlijk altijd, zo leert ons de geschiedenis. Maar wie ziet niet dat de Oekraïense president Zelenski gebruikmaakt van een uitstekende mediastrategie, dat niet alleen de strijd voor democratie en mensenrechten maar ook onverminderd nationalisme een belangrijk motief is voor het Oekraïense verzet, of dat ook dit gewapend conflict zijn eigen opportunisten kweekt?

De westerse initiatieven om Rusland in het internationaal systeem te integreren zijn pas gestopt in 2014, na de annexatie van de Krim

President Zelenski aan generaal mediatoren, maar wat dan nog? © Timothy Garry

Steuw aan Oekraïne is evenwel niet hetzelfde als naïef en kritiekloos alles goedkeuren wat uit Kiev komt. Het is ook niet hetzelfde als Washington en Londen willeloos achtermahollen. Alsof al die ervaren EU-politici, diplomaten en andere experts sinds de Russische invasie ineens bevangen zijn door een collectieve zinsverbijstering. Misschien is de houding van Europa veeleer een zaak van collectieve wijsheid en slaan daarom de tegenargumenten niet aan. De voorbije jaren en nog tot enkele dagen voor 24 febru-

ari hebben verschillende westerse leiders zich ingezet om tot een diplomatieke oplossing te komen. Ze hebben erop toegezien Rusland niet noodloos voor het hoofd te stoten. Het was uitgeremd die bekommernis die ertoe leidde dat van het al in 2008 beloofde NAVO-lidmaatschap van Oekraïne niets in huis is gekomen. Met alle gevolgen van dien, zoals we intussen weten. Al die inspanningen hebben niets opgeleverd. Het Kremlin heeft onze luisterbereidheid duidelijk geïnterpreteerd als een teken van zwakte. Nu pleiten voor dialoog met de Russische president Vladimir Poetin terwijl hij in woord en daad onbetrouwbaar is gebleken, doet veeleer denken aan Einsteins definitie van waanzin: 'Steeds opnieuw hetzelfde doen, maar toch een ander resultaat verwachten.'

Selectief eigenbelang
Er schort niet alleen iets aan het empirische argument, maar ook aan de opvatting dat het Westen Moskou niet had mogen provoceren met een ongebreidelde uitbreiding van de NAVO en de EU. In de feiten klopt dat evenmin, het is à la Poetin de geschiedenis van de jaren 90 herschrijven en doelbewust de talrijke westerse initiatieven vergeten om Rusland in het Europees en internationaal systeem te integreren. Die inspanningen zijn pas gestopt in 2014, na de annexatie van de Krim. Maar zelfs als Poetin gelijk heeft: waarom wordt die redenering maar in één richting toegepast? Moet hij dan ook niet zelf pleiten voor diplomatiek overleg en afzien van elke actie die het Westen op stang kan jagen, en als hij dan toch

denk op de interne verdeling van verantwoordelijkheid niet vergeeten. Voor alle duidelijkheid is er niet het veldtoespraak van de generaal van het conflict te beginnen, als bewijs dat de dialoog onvermijdelijk en verplicht om te zijn. Het is niet de verantwoordelijkheid van de generaal van het conflict te beginnen, als bewijs dat de dialoog onvermijdelijk en verplicht om te zijn. Het is niet de verantwoordelijkheid van de generaal van het conflict te beginnen, als bewijs dat de dialoog onvermijdelijk en verplicht om te zijn.

Ethische keuze
Het is niet de ethische keuze die de verantwoordelijkheid van de generaal van het conflict te beginnen, als bewijs dat de dialoog onvermijdelijk en verplicht om te zijn. Het is niet de ethische keuze die de verantwoordelijkheid van de generaal van het conflict te beginnen, als bewijs dat de dialoog onvermijdelijk en verplicht om te zijn.

omgedraaid vooraleer duidelijk wordt waar dit conflict fundamenteel om draait? Stel je eens voor dat het Westen nu voor een keer gewoon gelijk heeft.

NAVO en EU zijn verantwoordelijk ...

4 tegenargumenten:

- empirisch: uitbreidingsgeschiedenis wordt herschreven
- conceptueel: wordt alleen in één richting toegepast
- consequent: wij zijn betrokken partij
- normatief: hecht geen belang aan standpunt slachtoffer

Waarom Europa?

- bescherming tegen kwetsbaarheid lidstaten:
  - Vlaanderen/België
  - Ierland
  - Baltische staten
  - ...
- bescherming tegen kwetsbaarheid continent

KU LEUVEN

kulak

Van vredesproject tot oorlog in Oekraïne: *Quo vadis Europa?*

Brugge | 2 oktober 2023

Prof. dr. Steven Van Hecke

